

Mgr Katarzyna Lis

Streszczenie w języku polskim

Tytuł: Wpływ transformacyjnego stylu przywództwa wśród pielęgniarek na bezpieczeństwo podawania leków w Oddziałach Intensywnej Terapii.

Wprowadzenie: Bezpieczeństwo farmakoterapii stanowi jeden z kluczowych elementów opieki nad pacjentem, co znalazło wyraz w globalnej inicjatywie Światowej Organizacji Zdrowia “Medication Without Harm”, ogłoszonej jako trzecie światowe wyzwanie na rzecz bezpieczeństwa pacjenta. Błędy związane z podawaniem leków pozostają jednym z najczęstszych zagrożeń w systemach ochrony zdrowia, a personel pielęgniarski (ze względu na bezpośredni udział w procesie farmakoterapii) odgrywa zasadniczą rolę w zapobieganiu tym błędom. Szczególnie istotne jest to w środowiskach wysokiego ryzyka, takich jak Oddziały Intensywnej Terapii, gdzie tempo pracy i poziom skomplikowania procedur wymagają szczególnej uważności, kompetencji i dobrej organizacji pracy. W odpowiedzi na te wyzwania, coraz większą uwagę zwraca się na styl zarządzania wśród kadry kierowniczej w pielęgniarstwie. Transformacyjny styl przywództwa, oparty na inspiracji, motywowaniu i budowaniu zaufania w zespole zyskuje miano jednego z najbardziej efektywnych modeli zarządzania w ochronie zdrowia. Jego istotą jest nie tylko dążenie do osiągnięcia celów organizacyjnych, ale także rozwój zawodowy pracowników, wzmacnianie ich poczucia odpowiedzialności i zaangażowania oraz tworzenie kultury bezpieczeństwa. W pielęgniarstwie, transformacyjne przywództwo sprzyja otwartej komunikacji, współpracy interdyscyplinarnej i wdrażaniu działań prewencyjnych, co ma bezpośrednie przełożenie na jakość opieki oraz ograniczanie liczby błędów terapeutycznych.

Projekt badania: Jest to badanie dwu etapowe, metodologiczno-przekrojowe, ilościowe z analizą korelacji i regresji predykcyjnej.

Cel pracy: Celem etapu nr 1 jest adaptacja do warunków polskich fińskich skal służących subiektywnej ocenie zastosowania w zespołach pielęgniarskich transformacyjnego stylu przywództwa oraz bezpieczeństwa podawania leków przez pielęgniarki. Celem etapu nr 2 jest ocena zależności pomiędzy transformacyjnym stylem przywództwa w zespołach pielęgniarskich na Oddziałach Intensywnej Terapii w Polsce i bezpieczeństwem podawania leków przez pielęgniarki w tych oddziałach.

Metodologia: W badaniu wzięło udział 469 pielęgniarek/pielęgniarzy pracujących w Oddziałach Intensywnej Terapii na terenie Polski. Dane zbierano od marca 2022 do marca 2023. Wykorzystano dwa narzędzia badawcze: Skalę Przywództwa Transformacyjnego (TLS) oraz Skalę Bezpieczeństwa Podawania Leków (MSS). Ostatecznie TLS składała się z 54 zmiennych i 5 czynników tj. ‘etyczne przywództwo’, ‘zarządzanie procesami pielęgniarstwu’, ‘informacja zwrotna i nagradzanie’, ‘rozwój zawodowy’, ‘dyrektor ds. pielęgniarstwa’. Natomiast MSS składała się z 45 zmiennych i pięciu głównych czynników tj. ‘warunki pracy’, ‘czynniki indywidualne’, ‘czynniki systemowe’, ‘podawanie leków’, ‘znajomość leków’. Odpowiedzi w ankiecie były jednokrotnego wyboru i były skonstruowane w formie pięciopunktowej skali Likerta, gdzie przyjęto następujące oznaczenia: 1- ‘Zdecydowanie się nie zgadzam’, 2- ‘Raczej się nie zgadzam’, 3- ‘Trudno powiedzieć’, 4- ‘Raczej się zgadzam’, 5- ‘Zdecydowanie się zgadzam’. W etapie nr 1 tego badania dokonano tłumaczenia obu narzędzi metodą do przodu do tyłu z ślepą próbą z testem jednojęzykowym i oceną grupy ekspertów. Aby określić strukturę obu kwestionariuszy przeprowadzono confirmacyjną analizę czynnikową (CFA) dla 5-czynnikowej struktury kwestionariuszy, którą przyjęli autorzy narzędzia, jako metodę estymacji wykorzystano metodę najmniejszych kwadratów ważonych diagonalnie (DWLS). Rzetelność podskal obliczono za pomocą trzech wskaźników: ω McDonalda, α Cronbacha oraz rzetelności złożonej (CR). Ponadto, przeprowadzono analizę średniej wariancji (AVE) w celu określenia trafności konwergentnej. W etapie nr 2 badania, obliczono podstawowe statystyki opisowe do oceny poziomu transformacyjnego przywództwa oraz bezpieczeństwa podawania leków. W celu porównania dwóch grup przeprowadzono analizę testem *U* Manna Whitney’a, natomiast gdy porównywanych grup było więcej – test *H* Kruskala Wallisa. W celu ustalenia relacji między zmiennymi ilościowymi, przeprowadzono analizę korelacji *r* Pearsona. W celu ustalenia czynników determinujących MSS i poszczególne jego wymiary, przeprowadzono hierarchiczną analizę regresji liniowej metodą wprowadzania. Do analizy wybrano czynniki socjodemograficzne oraz poszczególne wymiary TLS, aby osiągnąć zamierzone cele badawcze. Jako poziom istotności przyjęto $\alpha = 0.05$.

Wyniki: Wynik ogólny dla skali TLS wyniósł 3.19 oraz dla MSS 3.76. Zmienne socjodemograficzne skorelowane ze skalą MSS to płeć żeńska ($r=0.70;p=0.007$), wiek ($r=0.18;p<0.001$), staż pracy ogólnie ($r=0.22;p<0.22$), staż pracy w OIT ($r=0.14;p=0.008$); liczba pacjentów do opieki przypadająca na pielęgniarkę podczas dyżuru ($r=-0.13;p=0.017$). Znalezione korelacje pomiędzy wynikiem ogólnym skali MSS a wynikami subiektywnej oceny pielęgniarek w kwestii ‘Stosowania w praktyce procedur dotyczących farmakoterapii w OIT’

($r=0.68;p<0.001$), 'Bezpieczeństwa farmakoterapii w OIT'($r=0.71;p<0.001$), 'Własnych kompetencji w zapewnianiu bezpieczeństwa w farmakoterapii'($r=0.52;p<0.001$), 'Sposobu zarządzania przez menadżerów/kierowników w OIT'($r=0.61;p<0.001$). Znaleziono korelacje pomiędzy wynikiem ogólnym skali TLS i MSS ($r=0.64;p<0.001$), a także wszystkimi ich wymiarami. Hierarchiczna analiza regresji liniowej na podstawie włączenia samych danych socjodemograficznych pozwoliła na przewidzenie 9% MSS, gdy uwzględniono wymiary TLS było możliwe do przewidzenia 50% wariancji tej skali. Istotnymi predyktorami dla MSS okazały się płeć żeńska ($\beta=-0.10;p=0.014$), posiadanie przez szpital certyfikatu akredytacyjnego ($\beta=-0.09;p=0.027$), dłuższy staż pracy ($\beta=0.29;p=0.014$), niższy poziom przywództwa etycznego ($\beta=-0.36;p<0.001$), wyższy poziom zarządzania procesami pielęgniarскими ($\beta=0.69;p<0.001$) oraz większa rola dyrektora ds. pielęgniarstwa ($\beta=0.14;p=0.001$).

Wnioski: Skala przywództwa transformacyjnego oraz Skala bezpieczeństwa podawania leków są wiarygodnymi, rzetelnymi, tłumaczeniowo i kulturowo dopasowanymi narzędziami badawczymi do oceny przywództwa transformacyjnego oraz bezpieczeństwa podawania leków wśród pielęgniarek pracujących w Oddziałach Intensywnej Terapii. Poziom przywództwa transformacyjnego oraz bezpieczeństwo podawania leków w Oddziałach Intensywnej Terapii są na umiarkowanym poziomie. Przywództwo transformacyjne jest istotnie powiązane z bezpieczeństwem podawania leków. Płeć żeńska, staż pracy, posiadanie przez szpital certyfikatu akredytacyjnego, niższy wymiar etycznego przywództwa prezentowanego przez liderów oraz skuteczniejsze zarządzanie procesami pielęgniarскими i silna pozycja dyrektora ds. pielęgniarstwa są istotnymi predyktorami podnoszenia poziomu bezpieczeństwa podawania leków w Oddziałach Intensywnej Terapii.

Słowa kluczowe: walidacja, zarządzanie, przywództwo transformacyjne, bezpieczeństwo podawania leków, bezpieczeństwo pacjenta, intensywna terapia.